

Drámapedagógiai módszerek a földrajztanításban

Disputa

A munkanévküliség

Készítette: Szládik Aliz Ildikó (ELTE TTK MA I. évf. 2015. április)

1. A disputa módszertani előnyei

A drámapedagógiai módszerek úgy gondolom kiváló lehetőséget nyújtanak a gyerekek számára az egyes földrajzi témák aktív boncolgatására. A módszerek közül mindegyiket nagyon jónak és a földrajzoktatásban nagyon aktuálisnak és kreatívnak találom. Az alábbi feladatban a drámapedagógiai módszerek közül a disputa módszerét szeretném bemutatni egy földrajzi témával kapcsolatos feladat során.

A disputa egyik alapeleme a vita. A középiskolai tanulmányaim során többször tapasztaltam, hogy a diák véleménye nem volt fontos az adott témával kapcsolatban, illetve ha a diákok nem értettek egyet egymással egy adott téma kapcsán, akkor az illető pedagógus inkább a fegyelmezés módszerét választotta, ahelyett, hogy engedte volna kifejtetni az adott diákok véleményét. A pedagógusok egy bizonyos körében létezik egy sablonszöveg arra, hogy miért nem alkalmazzák ezeket a módszereket: Nincs idő, mert haladni kell a tananyaggal. Úgy gondolom, hogy egy értelmes, kulturált vitának kell, hogy legyen helye az oktatásban. A disputa módszer alkalmazása az oktatásban egy adott téma kapcsán, a gyerekek számára megmutathatja egy adott vita értelmét és szabályait. Magát a módszert azért találom rendkívül érdekesnek és fontosnak, mert többek között a gyerekek rendszerezhetik a földrajzi ismereteikkel kapcsolatos tudásukat, illetve összekapcsolhatják a hétköznapi tapasztalataikat is az iskolában tanult ismereteikkel.

Nyelvi szempontból kiemelném, hogy a gyerekek a módszer során fejleszthetik nyelvi kompetenciáikat is, hiszen a disputa során egy adott téma kapcsán kifejezhetik a véleményüket egy közönség előtt, ehhez pedig nyelvtanilag helyes és kulturált hangvételi mondatokra van szükség. A nyelvi szempontok közé sorolnám még az időkeret fontosságát, hiszen a véleményét kifejtő tanulónak ezt egy adott (relatívén pár perces) időkeret alatt kell megtennie.

A disputa módszere a fent felsorolt előnyeinek kívül a gyerekek szociális kompetenciáit is fejleszti, hiszen az egyes témák megvitatása csoportok között történik, illetve több esetben is el kell fogadni és meg kell érteni a másik (esetleg több) csoport véleményét. Fontos szempont továbbá a tolerancia kompetenciájának fejlesztése: másoknak is meg kell adni egy

téma kapcsán a felszólalás lehetőségét, úgy hogy azt ne csak passzív befogadóként fogadja a hallgatóság, hanem aktív válasz legyen a reagálás.

A disputa módszer véleményem szerint középiskolában a leghatékonyabb, hiszen a gyerekek addigra már rendelkeznek olyan méretű ismeretanyaggal és hétköznapi tapasztalattal, amely segítségével megformálhatják önálló véleményüket. Lehetséges az is és itt egy történelemórán tett hospitálásomra szeretnék hivatkozni, hogy az adott téma megvitatását nem csupán egy a levegőbe eresztett kijelentéseknek, nem csupán játéknak fogják tekinteni, hanem komolyan veszik az adott, jelen esetben földrajzi probléma megvitatását és az arra történő megoldás keresését.

2. A munkanélküliség megvitatása

A disputa kifejezés helyett nem véletlenül használtam a „megvitatás” kifejezést, hiszen a disputa alap esetben egy téma kapcsán kialakult vita, egy téma megvitatása, különböző racionális érvek ütköztetése által. Az oktatás során egyébként is fontosnak tartom a racionális véleményformálás kompetenciának elsajátíttatását.

A gyerekek a kerettanterv szerint már 7-8. osztályban találkoznak gazdasági alapismeretekkel, a családi bevétel és kiadás arányaival. Ezen témák során a munkanélküliség is előkerülhet a 7-8. osztály földrajzórái során, így 10. osztályra már földrajzos ismereteik is lesznek a munkanélküliség témájával kapcsolatban. Az általam szervezett disputát a 10. évfolyamon használnám. A kerettanterv szerint: A *Társadalmi folyamatok a 21. század elején.* című tematikai egységénél, de annak a végén. Ennél a résznél előkerül *Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései.* Úgy gondolom a gyerekek számára fontos, hogy a munkanélküliségről ne csak a magyarországi viszonylatban halljanak, hanem érzékeljék, hogy ez egy globális probléma.

Maga a disputa egy része: Foglalj állást a munkanélküliség mellett! Elég „viccesnek” tűnik, de ha globálisan próbálunk gondolkodni, akkor pl. egy busmannak miért nincs munkahelye? Szüksége van-e egy busmannak munkahelyre? stb.

3. A módszer konkrét feladatleírása

Adatok:

- Helyszín: iskola, osztályterem
- Iskolatípus: gimnázium
- Osztály: 10.
- Létszám: 24 fő
- Tanítási óra: 1 (45 perc)

- Munkaforma: csoportos interaktív
- A disputa témája: a munkanélküliség (jó vagy rossz)

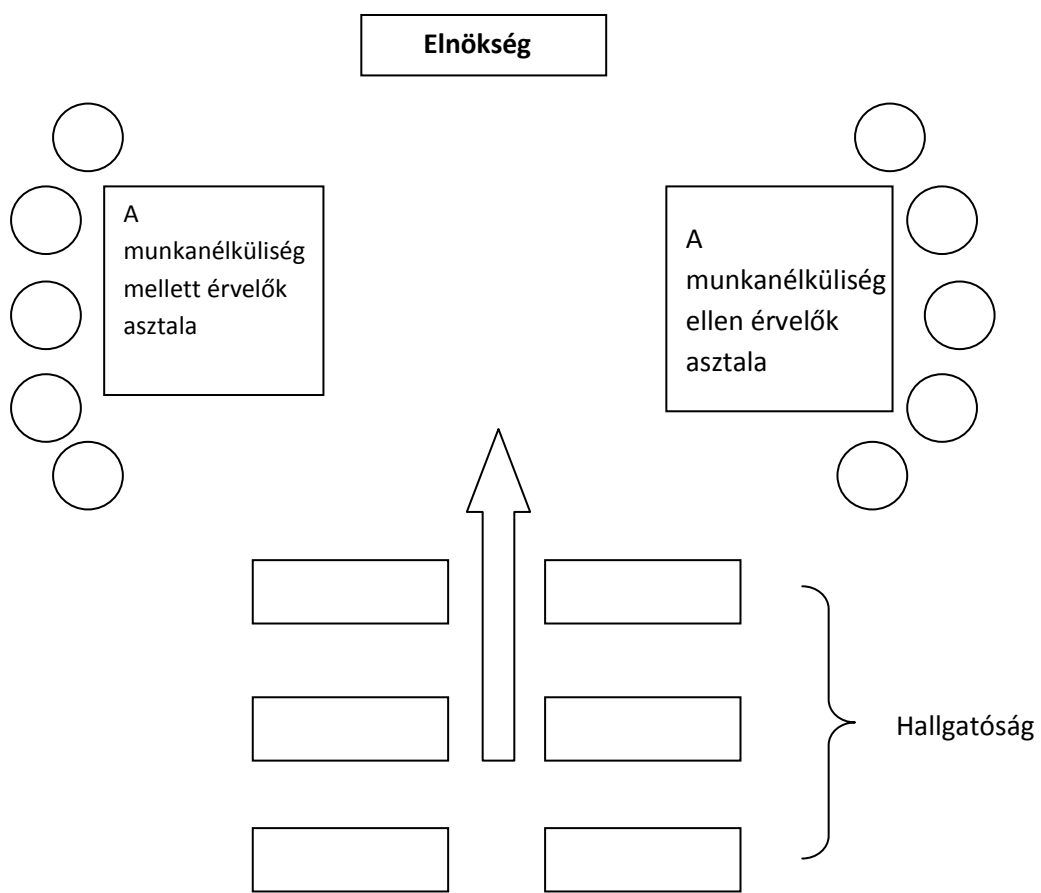
A szervezést már kb. 2 héttel a disputát megelőzően el kell kezdeni. Fontos, hogy az adott tananyagba illeszkedjen a vita. A megvitatott téma jó beágyazását illetően fontosnak tartom, hogy a munkanélküliséggel kapcsolatos új ismeretközlő órát kell tartani.

A szervezés egyik fontos szakasza a dispután résztvevő csoportok kialakítása. A csoportok kialakítása véletlenszerűen, sorsolással történik. A csoport kialakítás során az általános az, hogy két, az álláspontjaikat ütköztető csoportot alakítunk ki. Én négy csoport (elnök 1 személy) kialakítását terveztem meg. A tanár egy kalapba bedob olyan cédulákat, amelyeken az adott csoportok megnevezései szerepelnek a csoportok létszámainak megfelelően.

4. A csoportok beosztása: véletlenszerű (sorsolás)

- A munkanélküliség mellett érvelők (5 fő)
- A munkanélküliség ellen érvelők (5 fő)
- Az elnök (1 fő)
- A hallgatóság, akiket meg kell győzni (végén szavaznak, hogy melyik fél érvelését fogadják el).
- A két 5 fős csoport elsőnek kicsit soknak tűnik, mert a 3 fős az ideális. Jómagam inkább az 5 fős csoportra tettem a voksom, hogy minél több diák szóhoz jusson és minél többen aktívak legyenek a disputa során.

A helyszín: tanterem, amelyet be kell rendezni

6. A vita előkészítése: (1,5 perc)

Szünetben a terem berendezése, az óra adminisztrációját a tanár a szünetben elvégzi.

A csengőszóra (parlament mintájára) mindenki elfoglalja a helyét.

Az elnök vonul be utoljára: mindenki feláll.

Elnöki nyitóbeszéd (max. 1 perc)

Rövid beszéd a mai disputa ülés témájáról (munkanélküliség).

Az elnök megadja a szót a tanárnak, aki elmond néhány „elvárást” a vitával kapcsolatban (max. 0,5 perc)

7. A vita lefolytatása I. rész: (21 perc)

Az **elnök** ismerteti a szembenálló csoportok álláspontját röviden egy pár mondattal (1perc). A vita folyamán végig az elnök vezérel, aki a tanárral már előzetesen konzultált a feladatairól. Az elnök szólítja fel a csoportok tagjait (egyfajta parlamenti ülés formájában).

1. pro csoport: Az elnök megadja a szót a munkanélküliség mellett érvelők (pro csoport) első felszólalójának, aki egyben a csoport vezetője is, hogy 2 percben ismertesse a csoport álláspontját a munkanélküliségről. (2 perc)

2. kontra csoport: Az elnök megadja a szót a munkanélküliség ellen érvelők első felszólalójának, aki egyben a csoport vezetője is, hogy 2 percben ismertesse a csoport álláspontját. (2 perc)

3. pro csoport: Az elnök megadja a szót a pro csoport második tagjának, aki reagál a kontra csoport által mondottakra. (2 perc)

4. kontra csoport: A kontra csoport második tagja reagálhat vagy esetleg újabb érveket hozhat fel a munkanélküliség ellen. (2 perc)

5. pro csoport: A pro csoport harmadik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket tehet fel a munkanélküliség mellett. (2 perc)

6. kontra csoport: A kontra csoport harmadik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket vethet fel a munkanélküliség ellen. (2 perc)

7. pro csoport: A pro negyedik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket vethet fel a munkanélküliség mellett. (2 perc)

8. kontra csoport: A kontra csoport negyedik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket vethet fel a munkanélküliség ellen. (2 perc)

9. pro csoport: A pro ötödik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket vethet fel a munkanélküliség mellett. (2 perc)

10. kontra csoport: A kontra csoport negyedik tagja szintén reagálhat, vagy újabb érveket vethet fel a munkanélküliség ellen. (2 perc)

8. A vita lefolytatása II. rész: kérdés felelek: (10 perc)

A vita ezen szakaszában a csapatok kérdést tehetnek fel egymásnak, amelyre a másik félnek reagálni kell. Mindegyik csapat 1 kérdést tehet fel max. 1 perces idő kerettel. A kérdést meg is kell indokolni. A válaszadásra 2 perces időkeretre van lehetősége a válaszadónak. Továbbá 1 perces időkerettel a kérdező csapat reagálhat a válaszra és a hallgatóság (a csapatok tagjainak kivételével) megszavazhatja a válasz elfogadását, amelyet az elnök feljegyez. A szavazást és a felszólításokat továbbra is az elnök végzi.

1. kérdés: A pro csoport 1 tagja tesz fel kérdést a kontra csapat részére (1 perc)

1. válasz: A kontra csoport egyik tagja válaszol a pro csapat által feltett kérdésre (2 perc)

1. viszontválasz: A pro csoport reagálhat a kontra csoport által adott válaszra (1 perc)

Az elnök megkérdezi a kérdezőt, hogy elfogadja-e a választ és a hallgatósággal is megszavaztatja, hogy elfogadja-e a választ (1 perc)

2. kérdés: A kontra csoport 1 tagja tesz fel kérdést a pro csapat részére (1 perc)

2. válasz: A pro csoport egyik tagja válaszol a pro csapat által feltett kérdésre (2 perc)

2. viszontválasz: A kontra csoport reagálhat a pro csoport által adott válaszra (1 perc)

Az **elnök** megkérdezi a kérdezőt, hogy elfogadja-e a választ és a hallgatósággal is megszavaztatja, hogy elfogadja-e a választ a kérdésre (1 perc)

9. 2 perc szünet (2 perc)

A csapatok, a hallgatóság külön-külön megbeszélnek egymással a véleményüket a hallottakról.

10. Az elnöki vélemény (1 perc)

Az elnök elmondja a látottakkal, hallottakkal kapcsolatos véleményét, nem foglal állást, inkább a vita menetének értékelésére fókuszál.

11. A hallgatóság véleménye (2 perc)

Az elnök megkéri a hallgatóság által választott szószólót, hogy kommentálja a látottakat-hallottakat 2 perces időkeretben. Ha az időbeosztás szerint marad plusz idő, akkor még tehetnek fel kérdéseket a hallgatóság köréből a csapatok részére. A kommentálás után a hallgatóság szavaz, hogy melyik csapat állásfoglalását tartják ésszerűbbnek.

12. Rövid reflektálás mindegyik csapat vezetőjétől (4 perc)

1. A pro csapat vezetője elmondja, hogy mire jutott a csoport a disputa során (a két perces közös megbeszélés alatt). Változott-e a véleményük a témáról? (2 perc)
2. A kontra csapat is elmondja, hogy mire jutott a disputa során (a két perces közös megbeszélés alatt) Változott-e a véleményük a témáról? (2 perc)

13. Az elnök bezárja a disputát, tanári értékelés (4 perc)

A tanár leginkább a vita menetét értékeli, esetleg egy-két zavaros pontra (ismereti) rávilágít és tisztázza azt. Fontos, hogy a tanár igyekezzen minden csoport munkáját (hallgatóság is) értékelni. A disputa vége lehet egy mindenki számára feltett nyitott kérdés a munkanélküliséggel kapcsolatban.